

Sygn. akt I C 556/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 07 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : **SSO Dorota Stawicka - Moryc**

Protokolant : Robert Purchalak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 lutego 2013 r. we W.

sprawy z powództwa R. H.

przeciwko **L. O.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

I. pozbawić wykonalności tytuł wykonawczy tj. wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 28 grudnia 1999 roku, sygn. akt I C 3/98 w całości;

II. odstąpić od obciążania pozwanej kosztami postępowania.

UZASADNIENIE

Powód R. H. wniósł pozew przeciwko L. O. domagając się pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego tj. wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 28.12.1999r. o sygn. akt I C 3/98.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż roszczenie objęte wyrokiem I C 3/98 jest przedawnione co do kwoty głównej jak i odsetek. Wyrok w sprawie I C 3/98 uprawomocnił się w dniu 22.09.2000r. kiedy to Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (I A Ca 758/00) oddalił apelację od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28.12.1999r. Dalej w wielu pismach powód podał, że pozwana złożyła wniosek o egzekucję z nieruchomości w dniu 8.09.2011r. tj. po okresie 10 – letniego przedawnienia. Postępowanie egzekucyjne oznaczone sygn. I Km 812/01 zostało umorzone przez Komornika na mocy art. 823 kpc. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego umorzenie egzekucji z powodu bezczynności wierzyciela niweczy wszystkie skutki prawne, jakie ustawa łączy z wszczęciem egzekucji. Ponieważ egzekucja Km 812/01 została umorzona z powołaniem na art. 823 kpc uznać należy, że wszczęcie postępowania egzekucyjnego nie może być traktowane jako przerwa biegu przedawnienia. Powód wskazał nadto, że żądanie odsetek umownych w wysokości 5 % miesięcznie w świetle aktualnie obowiązujących przepisów prawa jest niedopuszczalne i mogą być żądane tylko odsetki ustawowe, które są znacznie niższe. Poza tym odsetki również uległy przedawnieniu.

W odpowiedzi na pozew pozwana podała, iż w 1994r. na prośbę siostry E. L. pożyczyla R. H. pieniądze. Pozwana wskazała, że powód – jako dłużnik obciążony jest więcej niż jednym długiem wobec tego samego wierzyciela. Dla pozwanej dług z wyroku I C 3/98 jest bardziej uciążliwy, ponieważ od 2001 roku toczy się egzekucja komornicza, dłużnik do zapłaty tego długu był wielokrotnie wzywany. Ponadto pozwana wskazuje, iż doszło do przerwania biegu przedawnienia wobec przeniesienia uprawnień wierzycielki E. O. na rzecz pozwanej na mocy postanowienia nadającego klauzulę wykonalności z dnia 17.09.2001r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Wyrokiem z dnia 28.12.1999r. o sygn. akt I C 3/98 Sąd Okręgowy we Wrocławiu zasądził od R. H. na rzecz E. L. kwotę 3.465,20 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 listopada 1997r. do dnia zapłaty, zasądził nadto kwotę 12.768,40 zł z umownymi odsetkami w wysokości 5 % miesięcznie począwszy od dnia 4 listopada 1997r. do dnia zapłaty. Wyrok w sprawie I C 3/98 uprawomocnił się w dniu 22.09.2000r. kiedy to Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (I A Ca 758/00) oddalił apelację pozwaną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28.12.1999r.

Postanowieniem Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 17.07.2001r. (XI Co 34/01) nadano klauzulę wykonalności prawomocnemu wyrokowi Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 28.12.1999r. w sprawie I C 3/98 na rzecz L. O., na którą przeszło uprawnienie wierzycielki E. L. do zapłaty przez dłużnika kwoty 3.465,20 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4.11.1997r. i kwoty 12.768,40 zł z umownymi odsetkami w wysokości 5 % miesięcznie od dnia 4.11.1997r. oraz kosztów procesu w kwocie 828,68 zł.

W dniu 5.11.2001r. L. O. złożyła do Komornika Sądowego Rewiru VI przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Fabrycznej wniosek o wszczęcie egzekucji załączając tytuł wykonawczy – wyrok w sprawie I C 3/98 przeciwko dłużnikowi R. H. ograniczając wniosek do 100 zł. Sprawę zarejestrowano pod sygn. I Km 812/01. W dniu 27.03.2002r. L. O. poinformowała Komornika, iż otrzymała od dłużnika kwotę 100 zł i rozszerzyła egzekucję do kwoty 500 zł. Wobec bezskuteczności egzekucji w dniu 1.06.2004r. Komornik poinformował, że postępowanie w sprawie będzie zawieszona bądź umorzona. Wierzycielka nie zareagowała na wezwanie.

W dniu 10.02.2011r. L. O. została wezwana do uiszczenia zaliczki na wydatki. W aktach komorniczych brak jest wniosku o rozszerzenie wniosku. R. H. w dniu 7.03.2011r. wniósł skargę na czynności komornika do Sądu Rejonowego dla Wrocławia Fabrycznej domagając się umorzenia postępowania egzekucyjnego. Wniosek ten został przekazany wg właściwości do rozpoznania Komornikowi. W dniu 15.04.2011r. wierzycielka złożyła do komornika wniosek o rozszerzenie o egzekucję całości roszczenia wynikającego z wyroku I C 3/98, o którym zawiadomiono dłużnika w dniu 20.04.2011r.

Postanowieniem z dnia 12.05.2011r. Komornik odmówił uwzględnienia wniosku dłużnika w przedmiocie umorzenia postępowania egzekucyjnego i kontynuował postępowanie egzekucyjne. W dniu 23.05.2011r. dłużnik ponownie złożył skargę na czynność komornika tj. na postanowienie z dnia 12.05.2011r.

Postanowieniem z dnia 10.08.2011r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu (sygn. akt XI Co 1125/11) zmienił postanowienie Komornika Sądowego Rewiru przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu z dnia 12.05.2011r. w ten sposób, że umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 812/01. W uzasadnieniu postanowienia Sąd wskazał, iż pismem z dnia 1.06.2004r. wierzycielka została poinformowana, że postępowanie w sprawie jest bezskuteczne. Do dnia 10.04.2011r. wierzycielka nie dokonała żadnej czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego i z tego względu na podstawie art. 823 kpc umorzono postępowanie.

/ dowód – w szczególności zawiadomienie o wszczęciu egzekucji, pisma, wezwanie do zapłaty, zawiadomienie, skarga, postanowienie z dnia 10.08.2011r. – w aktach sprawy I KM812/01 /

Sąd zważył co następuje :

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Powód wniósł o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 28.12.1999r. o sygn. akt I C 3/98. Bezspornym w sprawie było istnienie w/w tytułu wykonawczego, wszczęcie egzekucji przez pozwaną w dniu 5.11.2001r., nadanie klauzuli z przejściem uprawnień wierzycielki E. L. na rzecz pozwaną, jako również umorzenie postępowania egzekucyjnego postanowieniem z dnia 10.08.2011r. wskutek skargi na czynności komornika złożonej przez powoda.

Zgodnie z art. 840 § 1 kpc dłużnik może w drodze procesu żądać pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, oraz jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane, a gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, jeżeli zdarzenie nastąpiło po zamknięciu rozprawy.

Art. 840 § 1 pkt 1 kpc daje dłużnikowi możliwość wykazania, że sam tytuł wykonawczy zawiera treść nie odpowiadającą istotnemu stanowi rzeczy i to od samego początku, tj. od daty jego sporządzenia, a w każdym razie od daty, gdy na jego podstawie nadano klauzulę wykonalności. Stwierdzenie to nie dotyczy tytułów egzekucyjnych, które chroni powaga rzeczy osądzonej i zawisłość sporu, a więc np. wyroków sądowych i zrównanych z nimi nakazów zapłaty, przeciwko bowiem ich treści nie można podnosić zarzutów (orzeczn. SN z dnia 24.11.1962r., 1CR 640/60 PiP 1962, nr 11, s.918).

Powód domagał się pozbawienia wykonalności wskazując dwie okoliczności. Po pierwsze podnosił, że roszczenie objęte wyrokiem z dnia 28.12.1999r. w sprawie I C 3/98 uległo przedawnieniu w całości (powoływał się, że umorzona egzekucja na podstawie 823 kpc nie skutkuje przerwaniem biegu przedawnienia), po drugie wskazywał, że żądanie odsetek w wysokości umownej jest niezgodne z brzmieniem przepisu 359 § 2(2) kc.

Pozwana zaś podnosiła, że termin przedawnienia przerwany został wobec złożonego wniosku o nadanie klauzuli wykonalności.

Odnosząc się do zarzutu powoda, Sąd oparł się na brzmieniu przepisu art. 125 kc, zgodnie z którym roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje również świadczenia okresowe, to roszczenie to ulega przedawnieniu trzyletniemu. Z reguły skutek upływu terminu przedawnienia określa się jako utratę zaskarżalności roszczenia, czyli utratę możliwości dochodzenia go na drodze sądowej. Przez pryzmat art. 125 k.c. należy tę utratę zaskarżalności rozumieć szerzej - chodzi tu bowiem o utratę możliwości korzystania przez wierzyciela z pomocy przymusu państwowego nie tylko dla dochodzenia roszczenia, ale także dla jego wyegzekwowania. Skutkiem upływu terminu przedawnienia, o jakim mowa w art. 125 k.c., będzie utrata możliwości egzekucji roszczenia zasądzonego prawomocnym orzeczeniem lub objętego ugodą sądową.

Przepis art. 125 § 1 zd. 2 k.c. przewiduje odrębny, trzyletni termin przedawnienia dla roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem lub ugodą sądową (także zawartą przed innym organem lub sądem polubownym) w zakresie roszczeń obejmujących świadczenia okresowe należne w przyszłości. Termin ten ma więc zastosowanie tylko do roszczeń o przyszłe świadczenia okresowe, nie zaś do roszczeń o świadczenia okresowe, wymagalne w toku postępowania. Zgodnie z art. 360 kc w braku odmiennego zastrzeżenia co do terminu płatności odsetek są one płatne co roku z dołu, a jeżeli termin płatności sumy pieniężnej jest krótszy niż rok - jednocześnie z zapłatą tej sumy. W myśl art. 360 k.c. odsetki od sumy pieniężnej, w braku odmiennego zastrzeżenia co do terminu płatności, są płatne co roku z dołu, co przesądza o ich okresowym charakterze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 1976 r. III CRN 181/76). W tym zakresie wypowiedział się dobitnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24.07.1974r. III CRN 146/74 wskazując, iż odsetki zwłoki są świadczeniem okresowym, które stosownie do art.125 kc ulega przedawnieniu trzyletniemu. A zatem gdy roszczenie objęte wyrokiem I C 3/98 stało się wymagalne 22.09.2000r. termin 10 letni przedawnienia upłynął 23.09.2010r. Termin upływu przedawnienia nie został skutecznie przerwany przez pozwaną, wskutek złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji.

Pozwana złożyła wniosek o wszczęcie egzekucji w dniu 5.11.2001r. co do 100 zł (którą powód uiścił), następnie rozszerzony do kwoty 500 zł w dniu 27.03.2002r. – które zostało na podstawie art.823 kpc umorzone, nie doszło więc do przerwania biegu przedawnienia. Nie czyni zadość złożenie ponownego wniosku o rozszerzenie egzekucji przez pozwaną w dniu 15.04.2011r. Postanowieniem z dnia 7.09.2011r. postępowanie egzekucyjne I Km 812/01 zostało umorzone, zaś pozwana nie złożyła ponownego wniosku o wszczęcie egzekucji.

Powód w tym zakresie powołuje się na orzeczenie Sądu Najwyższego, który to pogląd w całości Sąd orzekający popiera. Sąd Najwyższy w wyroku z 10.10.2003r. II C K 113/02 wskazał, że umorzenie egzekucji z powodu bezczynności wierzyciela, niweczy wszystkie skutki, jakie ustawa łączy z wszczęciem egzekucji.

Sąd wskazał, iż w razie bezczynności wierzyciela, który w ciągu roku nie dokonuje czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia egzekucji lub nie zażąda podjęcia zawieszonoego postępowania, postępowanie egzekucyjne ulega umorzeniu z mocy prawa (art. 823 k.p.c.). Za uzasadnione w świetle art. 13 § 2 k.p.c. uznać należy stosowanie do art. 823 k.p.c. odpowiednio przepisu art. 182 § 2 k.p.c. Przepis art. 182 § 2 k.p.c. stanowi wyraźne opowiedzenie się ustawodawcy za tym, aby bezczynność osoby dochodzącej roszczenia przed sądem nie obciążała drugiej strony postępowania. W literaturze przedmiotu słusznie wskazuje się, że przepis art. 182 § 2 k.p.c. powinno się odpowiednio stosować do art. 823 k.p.c. Podstawę normatywną dla takiego zabiegu stanowi art. 13 § 2 k.p.c., który przewiduje, że przepisy o procesie stosuje się odpowiednio do innych rodzajów postępowań unormowanych w tym kodeksie, chyba że co innego wynika z przepisów szczególnych. W przypadku postępowania egzekucyjnego brak regulacji szczególnej, która wykluczałaby odpowiednie zastosowanie do bezczynności wierzyciela, na wniosek którego wszczęto egzekucję, regulacji przewidzianej w art. 182 § 2 k.p.c. Podobnie jak w procesie, te same względy przemawiają w postępowaniu egzekucyjnym za tym, aby interesy drugiej strony tego postępowania nie były narażone na szwank, gdy wierzyciel pozostaje bezczynny przez znaczny okres czasu. Dlatego, jeżeli na skutek bezczynności wierzyciela postępowanie egzekucyjne zostało umorzone z mocy prawa, to stosując odpowiednio art. 182 § 2 k.p.c. przyjąć należy, iż wniosek o wszczęcie egzekucji nie wywiera żadnych skutków, jakie ustawa wiąże ze złożeniem tego wniosku. W konsekwencji jeżeli złożenie przez wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji, przerywa bieg przedawnienia, to umorzenie tej egzekucji z mocy prawa na podstawie art. 823 k.p.c., powoduje że z wnioskiem o wszczęcie egzekucji przestajemy łączyć taki skutek. Przedawnienie roszczeń należy więc liczyć tak jakby nie nastąpiła przerwa biegu przedawnienia. Wierzyciel, nie chcąc narazić się na zarzut przedawnienia swoich roszczeń, musi więc złożyć ponowny wniosek o wszczęcie egzekucji przed upływem okresu przedawnienia, czego pozwana nie uczyniła.

W odniesieniu do drugiego zarzutu powoda, iż żądanie odsetek w wysokości umownej jest niezgodne z brzmieniem przepisu 359 § 2(2) kc, Sąd nie znalazł podstawy do jego uwzględnienia, jednak nie ma to wpływu treść rozstrzygnięcia wobec skutecznie podniesionego zarzutu przedawnienia.

W pierwszej kolejności należy z całą stanowczością stwierdzić, iż powództwo opozycyjne przewidziane w art. 840 kpc nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. W związku z tym nie jest dopuszczalna merytoryczna zmiana uprzednio wydanego prawomocnego orzeczenia w oparciu o przepis 840 kpc. Sąd nie rozpoznaje ponownie umowy łączącej strony, bowiem nie jest to przedmiotem sprawy powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego.

Założeniem umowy pożyczki między stronami była szybka spłata, co było zagwarantowane właśnie przez ustalenie wysokich odsetek w razie opóźnienia w płatności.

Powoływanie się obecnie na wejście w życie nowych przepisów dotyczących odsetek nie może być uwzględnione. W tym zakresie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 października 1972 r. II CR 385/72, z którym to poglądem Sąd Okręgowy w pełni się zgadza i go akceptuje. Wejście w życie nowych przepisów prawnych, w świetle których inaczej zostały unormowane sporne zagadnienia rozstrzygnięte prawomocnym tytułem wykonawczym, nie jest w rozumieniu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. zdarzeniem uzasadniającym pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, chyba że nowy przepis wyraźnie stwierdza wygaśnięcie wcześniej ustalonych zobowiązań.

Powód powoływał się na zmianę treści art. 359 kc, w szczególności na § 2 (1), wskazywał, iż zasądzone w wyroku z dnia 28.12.1999r. odsetki w wysokości 5 % miesięcznie są niedopuszczalne. Zgodnie z art. 359 § 2 (1) kc maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Przepis ten został dodany przez art. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. (Dz.U.05.157.1316) zmieniającej nin. ustawę z dniem 20 lutego 2006

r. Nie można jednak pominąć art. 5 tej ustawy który jednoznacznie wskazuje, że przepisy tej ustawy stosuje się do czynności prawnych dokonywanych po jej wejściu w życie tj. po 20.02.2006r. Umowa pożyczki zawarta była w 1994r.

Zarzut pozwanej, że nadanie klauzuli przerywa bieg przedawnienia jest zasadny, jednak w niniejszej sprawie nie ma to wpływu na orzeczenie. Istotnie pogląd

Dłużnik nie zaspokoił dobrowolnie wierzytelności wynikającej z prawomocnego wyroku z dnia 28 grudnia 1999 r. ani na rzecz zbywcy wierzytelności, ani na wezwanie nabywcy tej wierzytelności. Wszczęte natomiast przez zbywcę wierzytelności postępowanie egzekucyjne zostało umorzone z powodu bezskuteczności egzekucji (art. 823 pkt 3 k.p.c.). Zbywca mógłby zatem - ze względu na sposób zakończenia postępowania egzekucyjnego - biegnący na nowo termin przedawnienia przerwać na skutek ponowienia wniosku egzekucyjnego. Na gruncie niniejszej sprawy przerwanie biegu przedawnienia w stosunku do powoda nastąpiło więc w dacie złożenia przez pozwaną wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu na podst. 788 kpc przeciwko powodowi (postanowienie z dnia 17.07.2001r. w sprawie XI Co 34/01). Od tej daty rozpoczął swój bieg termin przedawnienia, który upłynął 18.07.2011r. Pozwana nie wykazała, że w tym terminie doszło do kolejnego przerwania biegu terminu przedawnienia, w wyniku złożenia przez nią w sposób skuteczny wniosku o wszczęcie egzekucji przeciwko powodowi. Postanowieniem zaś z dnia 10.08.2011r r. doszło do umorzenia postępowania na podstawie art.823 kpc.

Pozwana powoływała się również na art. 5 kc. Wprawdzie nie skonkretyzowała swojego zarzutu, nie mniej wskazać jedynie należy, że nieuprawnione jest powoływanie się na tę klauzulę generalną podmiotu, który sam swoim zachowaniem sprzecznym z zasadami współżycia społecznego nadużywa prawa podmiotowego. W ocenie Sądu nieuzasadnione zwlekanie wierzyciela ze skutecznym przeprowadzeniem egzekucji, wprowadzające stan niepewności nie tylko odnośnie do dłużnika, ale również podmiotów trzecich stanowi egzemplifikację takiego właśnie zachowania. O ile bowiem samo prowadzenie egzekucji stanowi wykonywanie prawa podmiotowego wierzyciela, o tyle opieszałość w jego podjęciu, czy dalszym prowadzeniu wywiera niewątpliwie negatywny skutek odnośnie do dłużnika, przejawiający się chociażby w stałym naliczaniu odsetek, czy utrwalaniu wizerunku nierzetelnego kontrahenta w osobie dłużnika. Pozwana od chwili wszczęcia egzekucji w 2001r., praktycznie do 2011r. pozostała w bezczynności. Przez niedopatrzenie Komornika postępowanie nie zostało umorzone wcześniej, co zostało skorygowane postanowieniem Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu (sygn. akt XI Co 1125/11).

Ponieważ powód domagał się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w całości, Sąd uwzględnił powództwo w tym zakresie wobec skutecznie podniesionego zarzutu przedawnienia i pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy tj. wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 28.12.1999r. o sygn. akt I C 3/98 w całości.

Z tego względu orzeczono jak w punkcie I wyroku.

Orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie II wyroku oparto na przepisie art. 102 kpc, zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu; jest rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień, wymagającym do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Nie konkretyzuje on pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawia ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. m.in. postanowienie SN z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, LEX nr 7366).

Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu według doktryny zaliczyć można nie tylko te związane z samym przebiegiem postępowania, lecz także dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Pozwana nie ma dobrej sytuacji majątkowej, nie uzyskała również spłaty zadłużenia. Z tego względu Sąd odstąpił od obciążania pozwanej kosztami w sprawie.

Zarządzenie:

1. odn. w rep.,

2. kal. 14 dni,

3. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć stronom z pouczeniem.